

Název činnosti:

Varovné signály

Země:

Dánsko

Kategorie činnosti:

- Varovné signály

Kontakt:

- Dánský obchodní úřad
- www.erst.dk
- erst@erst.dk

Hrozící riziko (rizika) podvodu

- Dvojití financování
- Střet zájmů
- Tajná dohoda
- Manipulace s náklady na projekt

Souvislosti a cíle

Dánský obchodní úřad, řídicí orgán (ŘO) odpovědný za operační programy Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERFR) a Evropského sociálního fondu (ESF) v programovém období 2014– 2020, integruje do svých kontrolních seznamů řídicí kontroly varovné signály.

Dánský obchodní úřad vytvořil pro příjemce projektu nástroj pro podávání zpráv o projektu (PRV) pro účely hlášení. Nástroj PRV umožňuje příjemcům grantu podávat hlášení Dánskému obchodnímu úřadu o stavu projektu, předkládat vyúčtování nákladů, pracovní výkazy a výsledky projektu. Údaje shromážděné prostřednictvím PRV představují podrobnou databázi s informacemi o příjemcích, podrobným popisem všech činností a služeb a souvisejícími předloženými fakturami. V roce 2017 začal Dánský obchodní úřad používat informace z databáze PRV ke sledování faktur příjemců a zavádění systému varovných signálů. Cílem tohoto systému bylo zlepšit účinnost ověřování faktur a dalších dokumentů předložených příjemci a identifikovat nesrovnalosti a možné podvodné aktivity před provedením platby.

Popis činnosti

Varovné signály byly zavedeny pro ověřování faktur a výdajů, které příjemci grantu odesílají do systému PRV. Ze systému PRV mohou zaměstnanci Dánského obchodního úřadu údaje exportovat do samostatného excelového souboru. V současné době rozděluje Dánský obchodní úřad všechny informace o příjemcích grantu do pěti excelových databází:

- Dvě databáze týkající se běžné fakturace
- Jeden soubor údajů o pracovních výkazech a platech zaměstnanců
- Jeden soubor údajů o platbách za projekt subdodavatelům

Informace pro každou databázi jsou extrahovány přímo z PRV. K těmto informacím mimo jiné patří:

- Název společnosti
- Název projektu
- CVR, dánské identifikační číslo subjektu (číslo subjektu/DIČ)
- Fakturační období
- Popis faktury
- Částka faktury
- Počet hodin a hodinová sazba

Na základě standardních informací, které příjemci grantu pravidelně (nejméně dvakrát ročně) shromažďují, vypracoval Dánský obchodní úřad sadu varovných signálů pro ověření a analýzu údajů na fakturách.

Identifikace oblastí rizika vychází nejen ze znalostí a zkušeností pracovníků ŘO, ale také z již dříve odhalených nesrovnalostí a podvodných aktivit. Usnadňuje ji také výměna znalostí s jinými ŘO prostřednictvím dánské sítě vnitrostátních orgánů služeb AFCOS.

Poté jsou analyzovány ukazatele varovných signálů (např. vztahy mezi vlastníky společnosti, počet příjemců grantu, podíl mezd na celkové fakturované částce) a stanoví se prahová hodnota pro vydání varovného signálu. Na základě stanovených prahových hodnot jsou varovné signály naprogramovány do excelových tabulek k provádění automatické kontroly.

Pro ověření vztahů ve společnosti mezi příjemci a/nebo subdodavateli porovnává Dánský obchodní úřad pohledávky společnosti s vnitrostátním obchodním rejstříkem. Pokud výsledky této kontroly spustí varovný signál, objeví se upozornění v příslušné excelové tabulce.

Jsou-li v důsledku této kontroly zjištěny varovné signály, provedou se tato opatření:

1. Tým nejprve ručně zkontroluje varovné signály a to, zda odpovídají danému riziku.
2. Zkontroluje, zda varovný signál není důsledkem technické chyby (např. překlepu).
3. Vznikne-li podezření na podvodnou aktivitu nebo přeje-li si kontrolní úřad získat více informací, je nutné, aby příjemce grantu předložil vzorek dokumentů vztahujících se k systémům označené faktury k dalšímu přezkoumání.
4. V případě chyby úřad odmítne platbu a požádá příjemce o opravu údajů.
5. V případě potvrzení podezřelé podvodné aktivity předá úřad spis útvaru interního vyšetřování k dalšímu prošetření.

Specifické rysy

Ze zkušeností při zavádění systému varovných signálů Dánským obchodním úřadem vyplynuly některé specifické rysy tohoto systému:

- Oproti předchozímu systému současný systém lépe analyzuje pohledávky příjemců grantu konzistentním a jednotným způsobem. Systém PRV předpokládá shromažďování informací ve stejném formátu a se stejnou mírou podrobností ve všech projektech. Proto mají údaje extrahované z PRV označené jako údaje k provedení analýzy varovných signálů standardizovanou podobu, což usnadňuje přezkoumání.
- Automatická extrakce a analýza údajů je zárukou toho, že žádná oblast rizika není přehlédnuta a že jsou všichni příjemci a projekty posuzováni se stejnou úrovní kontroly.
- Systém varovných signálů je dynamický a flexibilní a Dánský obchodní úřad varovné signály mění a upravuje podle odhalených rizik, nesrovnalostí a podvodných aktivit.

Výstupy a výsledky

Dánský obchodní úřad věří, že systém varovných signálů rozvíjí silnou etickou kulturu a nulovou toleranci vůči podvodu. Tento systém umožňuje orgánům pravidelnou výměnu informací o podezření z podvodu, zjištěných způsobech potenciálního podvodného jednání a osvědčených postupech v boji proti podvodu a korupci. Flexibilní charakter tohoto systému navíc vyvolává potřebu pravidelného pořádání fór a pracovních setkání, na kterých orgány jednají o vývoji a změnách jednání vybraných společností, čímž posilují spolupráci mezi orgány a poskytují příležitosti v rámci budování kapacit.

Během tří let používání kontrol varovných signálů odhalil Dánský obchodní úřad mnoho nesrovnalostí, avšak řada z nich souvisela s technickými chybami a neměla podvodný charakter. Nicméně několik případů podvodných aktivit bylo zjištěno a předáno službám provádějícím šetření.

Faktory, které jsou klíčem k úspěchu

Jedním z klíčových faktorů úspěchu zavádění této iniciativy byla dostupnost digitálního systému pro podávání zpráv o projektu (PRV). Existence tohoto systému umožňuje Dánskému obchodnímu úřadu systematické shromažďování údajů v jednotném a srovnatelném formátu u všech projektů, což zlepšuje účinnost a spolehlivost kontrol varovných signálů.

Druhým klíčovým faktorem úspěchu je dodržování systému pro podávání zpráv o projektu ze strany příjemců grantu. Dánsko má obecně dobrou kulturu dodržování předpisů ze strany hospodářských subjektů, která umožnila, že Dánský obchodní úřad byl schopen vytvořit nový systém sběru údajů a tyto údaje získávat od společností v dohodnuté formě.

Zjištěné problémy a získané poznatky

Získané zkušenosti přinesly několik poznatků:

1. Nezbytným předpokladem účinnosti systému varovných signálů je systém PRV (viz výše). Zavedení takového systému je však zdoluhavý a nákladný proces. Dánskému obchodnímu úřadu trval vývoj systému PRV asi pět let.
2. Ukazatele varovných signálů je třeba pravidelně revidovat a aktualizovat z hlediska nových trendů, výměny údajů s jinými orgány a zjištěných nesrovnalostí a podvodných aktivit.
3. Po zavedení systému PRV musí Dánský obchodní úřad pro příjemce grantů vypracovat podrobné pokyny a příručky ohledně jeho používání. Názorný příklad: Dánský obchodní úřad vytvořil řadu pokynů ve formátu PDF ke stažení i několik videí na YouTube, jež mají příjemce grantu systémem provést. To je zásadním předpokladem pro zajištění vysoké kvality vstupních údajů a nízkého počtu falešných varovných signálů.

Potenciál pro převoditelnost

Systém varovných signálů, který používá Dánský obchodní úřad, shromažďuje všechny údaje nahlášené příjemci grantu a analyzuje je na základě různých hodnocení rizik. V současné době má Dánský obchodní úřad různé varovné signály, které jsou však flexibilní a přizpůsobitelné novým zkušenostem a výzvám.

ŘO v Dánsku například narazil na určité problémy v případech, kdy nebyla dodržena pravidla pro zadávání veřejných zakázek a přidružené strany nakupovaly služby od sebe navzájem. V reakci na to vytvořil Dánský obchodní úřad varovný signál na základě čísla CVR (číslo subjektu/DIČ) kupujícího a čísla CVR prodávajícího. Kontrolní úřad kontroluje všechny hlášené výdaje podle databáze čísel CVR. Existují-li přidružené strany, které nakupovaly od sebe navzájem, je tento výdaj označen upozorněním a pracovník přidělený tomuto případu musí zahájit šetření.

Obecně vzato je pro zajištění úspěšného přenosu této činnosti zásadní zavedení automatizované platformy pro shromažďování informací o příjemcích grantu a důsledné dodržování formátu a četnosti hlášení ze strany příjemců grantu.